

9. Скуратівський В.Т. Вінець [Текст] / В.Т. Скуратівський. – К. : УСГА, 1994. – 240 с. М.

Лопатка Г.Ф., к.біол.н., доцент кафедри змісту і методик навчальних предметів,
Тернопільський обласний комунальний інститут
післядипломної педагогічної освіти

ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я – ОДНА З ПРІОРИТЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

***Анотація.** У пропонованій статті розглядається збереження здоров'я як домінуючий аспект освітньої діяльності навчального закладу. Акцентовується увага на збереженні і зміцненні здоров'я – як невід'ємній складовій національного майбутнього України.*

***Ключові слова:** здоров'я, компетентність, пріоритетна компетентність.*

Постановка проблеми. Однією з наскрізних стратегій розвитку сучасної школи є збереження здоров'я й забезпечення безпеки особистості через освіту. Відомий педагог В.О. Сухомлинський у своїх навчально-методичних доробках підкреслював: «Я не боюся ще і ще раз повторити: турбота про здоров'я – це найважливіша праця вихователя. Від життєрадісності, бадьорості дітей залежить їхнє духовне життя, світогляд, розумовий розвиток, міцність знань, віра в свої сили» [8, с. 103].

Дбати про своє здоров'я – обов'язок кожної людини. Разом з тим, учні, через набуті знання в процесі навчання, повинні вміти застосовувати їх в реальних життєвих умовах на практиці.

Як відомо, здоров'я дитини – це стан її повного фізичного, душевного та соціального благополуччя. Саме тому питання збереження та зміцнення здоров'я дитини належить до стратегічних завдань суспільства.

Здоров'я населення є найвищою цінністю суспільного та соціально-економічного розвитку будь-якої країни. Проблема збереження здоров'я наших учнів була і залишається актуальною, оскільки на сьогодні все менше залишається дітей, які навчаються і закінчують школу здоровими [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема збереження здоров'я людини та здоров'я школяра розглядається в роботах багатьох учених-педагогів сучасності: Т. Бойченко, Ю. Бойчук, М. Гончаренко, О. Іонова, О. Савченко, С. Страшко та інших. Збереження здоров'я учнів початкової школи досліджували: Воленко О.Н., Апанасенко Г.Л., Вільчковський Е.С., Горащук В.П., Дубогай О.Д., Лапаєнко С.В., Оржеховська В.М., Свириденко С.О. та інші.

Збереження і зміцнення здоров'я все більше привертає увагу науковців, предметом дослідження яких є різноманітні її аспекти: формування цінностей

здорового способу життя (ЗСЖ) (С. Закопайло, С. Лапаєнко, О. Смакула та ін.); формування ЗСЖ молодших школярів у позакласній виховній роботі (С. Свириденко); формування культури здоров'я школярів (Горащук В.П.); підготовка майбутніх учителів до виховання в учнів спрямованості на ЗСЖ (А. Вульфович, І. Герасимова, Т. Прокопенко) тощо.

Мета статті полягає у розкритті одної з пріоритетних компетентностей закладів освіти – збереження здоров'я, як домінуючий аспект освітньої діяльності навчального закладу.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Стан здоров'я українських школярів викликає занепокоєння фахівців галузі освіти, яке на декілька порядків гірше від її ровесників, котрі навчалися п'ятнадцять чи двадцять років тому [3]. Здоров'я дитини, її ріст і розвиток багато в чому визначається середовищем, в якому вона живе. Так для школярів віком від шести до сімнадцяти років таким середовищем є школа, на перебування в якій учень витрачає до 70% свого часу, більшість з якого він сидить за партою. Водночас в цей період відбувається активний ріст і розвиток організму.

Здоров'я людини закладається в дитячому віці на основі генетичних факторів, способу життя та екологічних умов. Практично, починаючи з трьохрічного віку, дитина перебуває під безпосереднім впливом вихователя дитячого садочка, а потім з шести років – вчителя в школі. Саме вони повинні не тільки виховувати і навчати дітей, а й дбати про їхнє здоров'я разом з батьками.

У 2012 році представники 53 країн європейського регіону на сесії Європейського регіонального комітету ВООЗ затвердили основи нової регіональної політики «Здоров'я 2020», основна мета якої покращення здоров'я її громадян, що є одним з основних завдань Стратегії сталого розвитку «Україна-2020».

Особливу стурбованість педагогів і медиків викликає погіршення здоров'я дітей та підлітків. Навчити берегти здоров'я більш важливо, економічно вигідніше, ніж лікувати хворих. Ось чому виникає нагальна потреба підготовки вчителя не тільки в професійному відношенні, але як пропагандиста і вихователя, який закладе психолого-фізіологічні основи здоров'я молодого покоління.

Такий вчитель збагачує учнів не тільки знаннями, розкриває їх духовний світ, але й турбується про зміцнення їх здоров'я, має можливість в динаміці спостерігати за їх розумовим та фізичним розвитком.

В усьому світі, і в Україні зокрема, протягом останніх років постійно зростає розуміння і визнання важливості здоров'я. Здоров'я дітей особливо важливе, тому що за оцінкою фахівців близько 75% хвороб у дорослих є наслідком умов життя в дитячі та молоді роки.

Основні підходи до формування і зміцнення здоров'я дітей і молоді в Україні визначені у Державній національній програмі «Діти України», законі

«Про фізичну культуру і спорт», наказі Міністерства освіти України та Міністерства охорони здоров'я України «Про Міжгалузеву координаційну раду з валеологічного виховання та освіти», «Конвенції фізичного виховання у системі освіти України», наказі Міністерства освіти «Про наукове, організаційно-методичне забезпечення Українсько-Канадського проекту «Партнери в охороні здоров'я» та ін. [1].

Діти та підлітки мають цілий ряд проблем, пов'язаних із дорослішанням, їх поведінкою та ризиком, з яким вони стикаються. У сучасному суспільстві абсолютно здорових учнів на сьогодні дуже мало.

Причинами цього є забруднення природного середовища, порушення побутових умов, зниження рухової активності, надмірні навчальні навантаження, психологічна напруга та інше. Сьогоднішні школярі досить часто живуть в ілюзорному світі і є далекими від життєвих реалій. Безумовно, що все це відбивається і на їх здоров'ї [2].

Соціально-економічні та політичні перетворення в Україні активізували проблему збереження фізичного, психічного, духовного і соціального здоров'я підростаючого покоління. Здоров'я нації у наш час розглядається як показник цивілізованості держави, що відображає соціально-економічне її становище.

У зв'язку з цим виникла потреба у пошуку спільних підходів до формування освітньої політики держави з питань збереження здоров'я підростаючого покоління.

Здоров'я дорослого і дитячого населення – соціальне багатство суспільства, яке об'єктивно встановлюється за сукупністю антропометричних, клінічних, фізіологічних і біологічних показників [5]. Ці показники визначаються у відповідності з віком, статтю, умовами виховання і навчання, а також з врахуванням кліматичних і географічних умов.

Збереження здоров'я школярів вимагає державної підтримки шкільних програм, перегляд учбового навантаження та приведення його у відповідність до фізіологічних величин, переоснащення сучасної школи. Все це залежить від соціальної політики, сімейного, індивідуального рівня розвитку особистості, медичного забезпечення.

Провідні напрямки реалізації державної політики з питань здоров'я в галузі освіти визначені директивними документами Міністерства освіти України: Законом України «Про охорону дитинства», «Концепцією формування позитивної мотивації на ЗСЖ дітей та учнівської молоді [6], низкою наказів, тощо.

Прийняті державні документи засвідчують, що сьогодні, як ніколи, в Україні надзвичайно гостро стоїть проблема виховання духовно, фізично і психічно здорової особистості, формування у дітей та молоді пріоритету загальнолюдських цінностей за себе і оточуючий світ. Тому виростити і виховати здорову дитину – головне завдання сучасної системи освіти.

Поряд із навчанням та вихованням не менш важливе завдання педагога є забезпечення оптимального рівня здоров'я дітей. Воно відіграє важливу роль у

становленні особистості дитини, оскільки впливає на її розумовий, психічний та фізичний розвиток [7].

У державних документах, науково-методичній літературі, у засобах масової інформації все актуальнішими є публікації пов'язані із тематикою збереження здоров'я нації, підростаючого покоління. Все це націлює на розв'язання загальнодержавного завдання формування та збереження здоров'я нашої молоді зміни.

Збереження і розвиток здоров'я школярів – найважливіше завдання шкільної освіти. На законодавчому рівні вона закріплена законами України «Про освіту» (1996), «Про загальну середню освіту» (1999). Сутність і шляхи реалізації оздоровчої функції школи методологічно окреслено у проекті Концепції 12-річної загальної освіти (2000) [9].

Формування здоров'я неможливе без оптимальної організації діяльності учня, до якої належить планування його навчальної діяльності та відпочинку, знання своїх індивідуальних особливостей. Виховати здорову особистість у ХХІ сторіччі можливо за допомогою нових методик, які активно впроваджуються в освітній процес ЗЗСО.

Тому саме школа і вчитель з їх авторитетом і впливом на молодь, повинні разом з методичними працівниками і батьками, державними і громадськими установами виховувати з дитинства свідоме і дбайливе ставлення до свого здоров'я, формувати стійке переконання про згубний вплив шкідливих звичок, утверджувати культ здоров'я.

Висновок. Здоров'я є найвищою людською цінністю, структурними складовими якого є: фізичне здоров'я, що розглядається як поточний стан функціональних органів і систем організму; психічне – стан психічної сфери людини; соціальне – система цінностей, настанов і мотивів поведінки в соціальному середовищі.

Виховання здорової людини – процес досить складний і суперечливий. Проте ми готові до цієї роботи, адже маємо на меті довести до свідомості кожної особистості, що стан здоров'я і творчих можливостей людини майже на 70% залежить від стилю її життя, власної культури і тільки на 30% - від чинників зовнішнього середовища.

Здоров'я найперша необхідна умова успішного розвитку кожної людини, її навчання, праці, добробуту, створення сім'ї і виховання дітей. У зв'язку з цим актуальним завданням є пошук ефективних шляхів вирішення проблеми збереження здоров'я школярів та організації навчально-виховного процесу.

Список використаних джерел

1. Бережна Л.К. Програмно-цільовий підхід до організації роботи школи сприяння здоров'ю / Л.К. Бережна // Управління школою (Основа), 2007. - №19-21. – С. 63-66.
2. Бойченко Т.Е. Абетка здоров'я / Т.Е. Бойченко. – К.: Освіта, 1997. – 71с.
3. Бондаренко І.Й. Збереження здоров'я учнів у процесі фізичного виховання / І.Й. Бондаренко // Здоров'я через освіту. Матеріали міжгалузевої регіональної науково-практичної конференції, 22 квітня 2009 року. – Т.1. – С. 287-292.

4. Бондаренко О.М. Здоров'я як цінність майбутнього фахівця / О.М. Бондаренко // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка. Соц. Робота.» - 2004. - №7. – С. 29-32
5. Грушко В.С. Основи здорового способу життя / В.С. Грушко. – Тернопіль, 1999. – 368с.
6. Концепція формування позитивної мотивації на ЗСЖ дітей та молоді. – К., 2005. – С. 2-14
7. Свириденко С. Здоров'я дитини – центр уваги вчителя / С. Свириденко // Завуч, 2000, №25.
8. Сухомлинський В.О. Здоров'я і ще раз здоров'я / В.О. Сухомлинський // Виб. тв. в 5-ти Т. – К. 1971. – Т.3. – Рад. Школа, С.103-111.
9. Проблеми і перспективи становлення 12-річної школи: Наук.-мет. посіб. / За редакцією В.Ф. Паламарчук, Л.І. Даниленко. – К.: Логос, 2003. – 78с.

Мога М.Д., к.пед.н., докторант кафедри ортопедагогіки і реабілітології,
Київський національний державний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова

ПАРНІ КОРЕКЦІЙНІ ВЗАЄМОДІЇ ДОРΟΣЛОГО І ДИТИНИ У ФІЗИЧНОМУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ ЗІ СПАСТИЧНИМ СИНДРОМОМ

У світовій практиці за останні десятиліття сформувалися цілі напрямки фізичного виховання і оздоровлення дітей дитячого та раннього віку, які передбачають спільні парні взаємодії дорослого і дитини. До їх числа слід віднести раннє плавання, динамічну гімнастику, бєбі-йогу, фїтбол-гімнастику, парний бодї-тренїнг, гімнастику в гамаках, бєбі-пластик-шоу та інші технології [1 - 8]. В практичному застосуванні нами були виділені основні методичні позиції і можливості даних технологій в корекційному фізичному вихованні дітей раннього віку із спастичними парезами. По кожній з перерахованих технологій була проведена адаптація традиційних комплексів вправ до потреб корекції спастичного синдрому рухових порушень. Особливу увагу було приділено авторській технології М.М. Єфименко, В.В. Бєсєди «Корекційний бодї-тренїнг дорослого і дитини» як найбільш гармонійній формі спільної корекційної освітньої діяльності, що будуються на парних, контактних розвиваючих фізичних вправах, заснованих на енергетичному єднанні дитини і матерї і проводяться в ігровій формі. На жаль, у доступній нам літературі ми не дуже багато знайшли опису застосування даних технологій стосовно до дітей раннього віку із спастичним типом рухових порушень. Виділимо лише де які головні методико - технологічні напрямки стосовно до даного контингенту дітей.

Раннє плавання [1]. Базується на філогенетичної первинності водного середовища в розвитку дитини. В цьому плані вода створює досить комфортні умови для фізичного розвитку немовляти, корекції наявних у неї недоліків